

1983, 20. dubna – Sdělení VONS č. 323 „Jiří Gruntorád znovu obviněn“ o perzekuci Jiřího Gruntoráda vězněného v Nápravně výchovném ústavu Minkovice a zahájení jeho trestního stíhání pro trestný čin křivého obvinění.¹

Jiří Gruntorád, nar. 21. 9. 1952, bytem Praha, Vítězného února 6,² o jehož případu jsme informovali ve sděleních č. 83, 155, 195, 225, 255 a 256,³ byl dne 21. října 1981 převezen z ruzyňské věznice, kde držel protestní třináctidenní hladovku, do NVÚ Minkovice.⁴ Zde je od té doby téměř nepřetržitě vystaven nejrůznějším perzekucím, trestán za neexistující přestupky (kázeňské tresty, samovazba, krácení dávek jídla, stříhání dohola), šikanován v zaměstnání a vystaven provokacím příslušníků SNV. Jeden z nich, ústavní psycholog nadporučík Sochůrek⁵, se proti němu pokoušel poštvat ostatní vězně.⁶ Represe vyvrcholily 17. 3. 1983, kdy byl v nočních hodinách izolován a poté zbit podporučíkem Procházkou⁷ pěstmi do obličeje. Útokem mu byly způsobeny zhmožděniny a podlitiny.⁸

Incident vyšetřoval tamější vyšetřovatel kapitán Prokš. Náčelník NVÚ, podplukovník Šimek,⁹ odmítl zaručit J. Gruntorádovi osobní bezpečnost. Protože došlo k trestnému činu, Gruntorád se nepodrobil výhrůžkám a požadavkům, aby případ neoznamoval.¹⁰ Zákonu odpovídající důsledky z celého incidentu vyvozeny nebyly – naopak dne 7. 4. 1983 bylo proti J. Gruntorádovi vzneseno obvinění a zahájeno trestní stíhání pro údajné křivé obvinění (§ 174/1 tr. z.), jehož se měl dopustit tím, že oznámil své napadení příslušníkům SNV. Lékařskou prohlídkou bylo údajně zjištěno, že zranění neodpovídají popisu zbití. Prohlídku provedl ústavní lékař major Peniška¹¹ a zubní lékařka dr. Jana Břečková. Prověřováním u nadporučíka Procházkovy údajně kapitán Miroslav Prokš zjistil, že J. Gruntorád zbit nebyl. Po napadení byl Gruntorád držen 6 dní v samovazbě, dokud nezmizely viditelné následky zbití. Usnesení Okresní prokuratury v Jablonci nad Nisou č. j. Vp 40/33 podepsal vyšetřovatel Jiří Němec.¹² Proti usnesení o zahájení trestního

stíhání podal J. Gruntorád stížnost.¹³ Do skončení výkonu trestu zbývá J. Gruntorádovi ještě 20 měsíců; a nyní mu tedy hrozí další trest až do výše tří let.

Informace o Chartě 77, r. 6, 1983, č. 4, s. 4.

POZNÁMKY

¹ K případu viz dále sdělení VONS č. 342, 377, 400, 415, 421, 444 a 450, dokumenty č. 345, 380, 403, 418, 424, 447 a 453.

² Správně Vítězného února 4.

³ Viz dokumenty č. 83, 156, 196, 226, 256 a 257, dále též sdělení VONS č. 276, dokument č. 277, a dokumenty č. 1164 a 1167.

⁴ Důvodem pro držení této hladovky byla nedostatečná zdravotní péče poskytovaná vězňům a jejich další šikanování. Gruntorád byl konkrétně vězněn dva týdny na cele s člověkem trpícím otevřenou formou tuberkulózy a při akutních bolestech zubů mu byla poskytnuta lékařská pomoc až po pěti týdnech. Přestože trpěl častými bolestmi očí a páteře, nedostalo se mu adekvátní lékařské péče a během prvního týdne hladovky nebyl podroben vyšetření. Viz moták J. Gruntoráda z vazební věznice v Praze-Ruzyni uložený in: LP, Sb. VONS, inv. č. 107, sign. II/1, kart. 23.

⁵ Celým jménem Jan Sochůrek.

⁶ Do NVÚ Minkovice byl Gruntorád podle úředních dokumentů převezen 22. 10. 1981. Jako vězni svědomí mu zde byla od počátku věnována pozornost ze strany pracovníků oddělení vnitřní ochrany Sboru nápravné výchovy, informace o něm jako o osobě tzv. rozpracované ve spolupráci s orgány ministerstva vnitra se objevují např. ve většině měsíčních operativních svodkách zasílaných náčelníkem SNV Nápravně výchovného ústavu Minkovice pplk. Miroslavem Šimkem samostatnému oddělení vnitřní ochrany správy Sboru nápravné výchovy Ministerstva spravedlnosti ČSR. ABS, Správa Sboru nápravné výchovy – oddělení vnitřní ochrany, SNV – útvar vnitřní ochrany věznice, operativní svodky z NVÚ Minkovice, nezprac. mat.

I v Minkovicích pokračoval Gruntorád v důsledné snaze domoci se dodržování svých práv. Zaznamenal přitom dílčí úspěch, když okresní prokurátor v Liberci přípisem z 27. 12. 1982 uznal oprávněnost jeho stížnosti na nepoživatelnost brambor, které vězňové dostali k jídlu. Tento dokument byl Gruntorádovi pouze předložen k seznámení, dostal ho až po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Přípis byl publikován in: GRUNTORÁD, Jiří – UHL, Petr (ed.): *O československém vězeňství. Sborník Charty 77*, Praha 1990, příloha, nestr. K tomuto případu i obecně k věznění J. Gruntoráda

v Minkovicích viz dále rozhovor Milana Otáhala s Jiřím Gruntorádem, červen a červenec 2003, in: VANĚK, Miroslav – URBÁŠEK, Pavel (eds.): *Vítězové? Porážení? Životopisná interview 1*. Disent v období tzv. normalizace, Praha 2005, s. 73 – 75; též NA, Správa Sboru nápravné výchovy, vězeňský spis Jiřího Gruntoráda.

K podmínkám v NVÚ Minkovice viz dále např. text Jana LITOMISKÉHO a Jiřího WOLFA: Jablonecká bižuterie – produkt otročké práce vězňů, in: Gruntorád – Uhl (eds.): *O československém vězeňství. Sborník Charty 77*, Praha 1990, s. 118–148; též soubor dokumentů obsahujících rukopisný text blíže neurčeného autora popisující poměry v Minkovicích, přehledy příslušníků Sboru nápravné výchovy Minkovice a přehled vězňů v Minkovicích pracujících na pracovišti Bižuterie, jejich odpracovaných hodin a odměn za leden 1990. LP, Sb. VONS, inv. č. 4, sign. IV/16, kart. 4.

⁷ Celým jménem Jiří Procházka.

⁸ Viz zpráva J. Gruntoráda pro VONS o jeho šikanování v NVÚ Minkovice a o zahájení trestního stíhání jeho osoby pro trestný čin křivého obvinění. LP, Sb. VONS, inv. č. 107, sign. II/2, kart. 23. Ke Gruntorádovu trestnímu stíhání viz též jeho rukopisné poznámky uložené in: LP, Sb. VONS, inv. č. 107, sign. II/4, kart. 23.

⁹ Celým jménem Miroslav Šimek.

¹⁰ Podle svědectví J. Gruntoráda byl po příchodu z odpolední směny vyzván jedním z příslušníků SNV, aby odvedl skupinu vězňů k osobní prohlídce. Protože špatně slyšel, musel být příkaz zopakován. Po skončení důkladné osobní prohlídky se musel na základě příkazu velitele strážní směny odebrat do izolace na oddělení výkonu kázeňských trestů (OVKT). Zde byl surově zbit podpor. Jiřím Procházkou: „*Pan podporučík, který měl v té době službu na OVKT, mně pak nařídil, abych si vzal k uložení na šatnu své věci. Vzal jsem si deku s věcmi a vstoupil jsem na šatnu OVKT. Pan příslušník šel za mnou. Sotva jsem položil věci na zem, stál pan podporučík poblíže mě a vynesl ke mně dotaz: ‚Ty špatně slyšíš?‘ Odpověděl jsem, že skutečně špatně slyším. Pak pan podporučík mně řekl cosi v tom smyslu: ‚Já tě to naučím!‘ Vzápětí nato z jeho strany následovala série úderů pěstí do obličeje. V době tohoto útoku jsem stál proti němu čelem. Od pana podporučíka jsem dostal větší počet těchto ran, snad deset, ale to přesně nevím. Pamatuju se, že po těchto úderech jsem poklel na kolena, dále padl rukama dopředu a posléze jsem se sesunul celým tělem na zem.*

Jelikož jsem byl po úderech otřesen, nevím, co bylo dále, zda bylo proti mně v útoku pokračováno, či nikoliv. Když jsem se po chvíli z tohoto stavu vzpamatoval, podporučík mě zvýšeným hlasem vyzýval, abych ze země vstal, což jsem také učinil. Chtěl bych dodat, že útok ze strany pana podporučíka byl nenadálý a proběhlo vše tak rychle a bezhlučně. Osobně jsem se nijak hlasově neprojevil.

[...]

K předchozí výpovědi dále uvádím, že když jsem se zvedl ze země, tak mně pan podporučík řekl: ‚Kdyby tě napadlo si stěžovat, tak že řekne, že jsem jej křivě

obvinil“ – bylo to něco v tomto smyslu.“ Viz protokol o výpovědi J. Gruntoráda učiněné 18. 3. 1983 v Nápravně výchovném ústavu Minkovice ve věci jeho napadení příslušníkem Sboru nápravné výchovy (svou výpověď pak doplnil při výslechu konaném 21. 3. 1983). OS v Liberci, soudní spis k případu Jiřího Gruntoráda, spis. zn. 3 T 104/84.

¹¹ Celým jménem Pavel Peniška.

¹² Usnesení vyšetřovatele spádové oblasti vyšetřování pro okresní prokuratury v Jablonci nad Nisou a Liberci Jiřího Němce ze 7. 4. 1983 o zahájení trestního stíhání J. Gruntoráda pro trestný čin křivého obvinění je uloženo in: OS v Liberci, soudní spis k případu Jiřího Gruntoráda, spis. zn. 3 T 104/84; též LP, Sb. VONS, inv. č. 107, sign. I/2, kart. 23.

¹³ Gruntorád podal stížnost 11. 4. 1983, ta však byla zamítnuta usnesením okresního prokurátora v Liberci JUDr. Josefa Čecha z 5. 5. 1983. Oba dokumenty viz in: OS v Liberci, soudní spis k případu Jiřího Gruntoráda, spis. zn. 3 T 104/84; usnesení je uloženo též in: LP, Sb. VONS, inv. č. 107, sign. I/2, kart. 23.

Vyšetřování případu provázely od počátku komplikace. Již krátce po zahájení trestního stíhání J. Gruntoráda vznesla Generální prokuratura ČSR námitku proti tomu, že k němu došlo, aniž by byla dopředu informována. V červenci 1983 si Generální prokuratura ČSR vyžádala ke kontrole vyšetřovací spis. Výrazně se též zvýšil počet dopisů, které na Gruntorádovu podporu docházely do NVÚ Minkovice. Viz operativní svodku za měsíc srpen 1983 zaslou náčelníkem SNV Nápravně výchovného ústavu Minkovice pplk. Miroslavem Šimkem samostatnému oddělení vnitřní ochrany správy Sboru nápravné výchovy Ministerstva spravedlnosti ČSR z 23. 8. 1983. NA, Správa Sboru nápravné výchovy, nezprac. mat.